KONSTANTINOPOLE · 10. GADSIMTS

Bizantijas ķeizaru sapņu grāmata

III · Dārgakmeņi, zvēri un putni

Ko vēsta tavs sapnis — bagātību, mīlestību vai varu

AHMETS, SĒREIMA DĒLS · 230.–304. NODAĻA

GUDRĪBAS GRĀMATAS · NR. 102

Bizantijas ķeizaru sapņu grāmata

III. Dārgakmeņi, zvēri un putni

Ahmeta, Sēreima dēla, bizantiešu sapņu grāmata — ko vēsta sapņi par bagātību, mīlestību, varu un nāvi. Trīs daļu trešā: 230.–304. nodaļa. Pilns tulkojums no grieķu valodas pēc 1603. gada Parīzes izdevuma, ar vērēm, priekšvārdu un komentāriem

BlusaBooks · MMXXVI

© 2026 BlusaBooks (SIA "Blusa Entertainment"). Tulkojums, vēres, priekšvārds un komentāri.

Avots: Ahmets, Sēreima dēls, «Sapņu skaidrošanas grāmata» (Oneirocriticon, bizantiešu sacerējums ap 10. gs.), pēc N. Rigo (N. Rigault) izdevuma «Artemidori Daldiani et Achmetis Sereimi f. Oneirocritica», Parīze, 1603 (Djūka universitātes eksemplārs, archive.org); grieķu teksts ar J. Leunklavija latīņu tulkojumu; teksts — publiskais domēns. Tulkots no grieķu valodas; iespiestā izdevuma attēli grāmatā nav ievietoti. Grāmata ir vēsturisks avots: veselības vai citi apgalvojumi atspoguļo viduslaiku priekšstatus, nevis medicīnisku vai cita veida padomu.

BLUSABOOKS · MMXXVI

SATURS

Priekšvārds 7

Sapņu skaidrojumi 9

230. Par apakškrekla piedurknēm, no persiešu mācības 9
231. Par netīrumu nomazgāšanu un tīru drēbju uzvilkšanu, no indiešu mācības 9
232. Par mazgāšanos un apģērbšanos, no persiešu un ēģiptiešu mācības 10
233. Par ērzgļiem un ķērvēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 11
234. Par zirgu krāsām un ķēniņa segliem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 12
235. Par mūļiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 13
236. Par ēzeļiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 14
237. Par arābu ātrajiem kamieļiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 16
238. Par vēršiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 17
239. Par vērsi, no ēģiptiešu mācības 19
240. Par ratiem jeb kaujas ratiem un par vezumu, no persiešu mācības 20
241. Par zatrikionu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 22
242. Par visāda veida aitām, briežiem un āžiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 22
243. Par dažādiem ēdieniem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 26
244. Par apaviem, stulpām un biksēm, no persiešu mācības 28
245. Par kanēli, no indiešu mācības 29
246. Par kanēli, no persiešu un ēģiptiešu mācības 30
247. Par diadēmām, pērlēm un akmeņiem, no indiešu mācības 30
248. Par diadēmu un vainagiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 32
249. Par dažādiem veidiem un ieročiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 34
250. Par spoguli, no persiešu mācības 36
251. Par cukuru, no ēģiptiešu mācības 36
252. Par olām, no persiešu mācības 37
253. Par sieru, no persiešu mācības 37
254. Par dziesmām un dejām, flautas un kitaras spēli, no persiešu mācības 38
255. Par vīnadārzu stādīšanu un citu, no persiešu mācības 38
256. Par pļavām un pilīm, no indiešu mācības 38
257. Par zelta, sudraba un vara monētām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 39
258. Par rotām, kas nēsātas, un citiem dažādiem darinājumiem no zelta, sudraba, akmeņiem un pērlēm, par kakla važiņu, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 40
259. Par gredzenu, no indiešu mācības 42
260. Par gredzenu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 43

261. Par krēsliem un troņiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 43
262. Par aizkariem, pārsegiem un segām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 44
263. Par aušanu stellēs, no persiešu un ēģiptiešu mācības 45
264. Par vērpšanu jeb vārpstas griešanu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 45
265. Par maforiju, no persiešu un ēģiptiešu mācības 46
266. Sievietes jautājums 47
267. Par sieviešu matiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 47
268. Par vīriem un sievām, kas valkā cits cita tērpus, no persiešu mācības 47
269. Par lauvu un zvēriem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 48
270. Par ziloni, no indiešu mācības 50
271. Par ziloni, no persiešu un ēģiptiešu mācības 51
272. Par leopardu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 51
273. Par lauvleopardu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 52
274. Par lāčiem, no persiešu mācības 52
275. Par hiēnu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 53
276. Par vilku, no persiešu un ēģiptiešu mācības 53
277. Par lapsām, no persiešu un ēģiptiešu mācības 54
278. Par zaķiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 54
279. Par suņiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 55
280. Par kaķi, no persiešu un ēģiptiešu mācības 55
281. Par cūkām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 56
282. Par pērtiķiem jeb mīmiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 57
283. Par pūķiem un čūskām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 58
284. Par lapsenēm un meža un pieradinātām bitēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 59
285. Par skorpioniem un indīgiem rāpuļiem, no persiešu mācības 60
286. Par ērgli, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 60
287. Par vanagu un piekūnu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 62
288. Par strazdiem, lakstīgalām un bezdelīgām, no persiešu un ēģiptiešu mācības 63
289. Par pāvu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 63
290. Par stārķi un dzērvi, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 64
291. Par lūpu, no persiešu mācības 64
292. Par krauķiem, vārnām un putnu, ko dēvē par lipopulu, no persiešu un ēģiptiešu mācības 65
293. Par baložiem, ūbelēm un meža baložiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 65
294. Par gaiļiem un vistām, no persiešu un ēģiptiešu mācības 66
295. Par mājputniem, no persiešu mācības 66
296. Par zosīm, no persiešu mācības 67
297. Par irbēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 67
298. Par mušām un odiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 68
299. Par skudrām, no persiešu un ēģiptiešu mācības 68
300. Par sienāžiem, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības 69
301. Par paceplīšiem un dažādiem zvirbuļiem, no persiešu un ēģiptiešu mācības 69

PRIEKŠVĀRDS

Lauva ir ķēniņš. Ērglis uz jumta nozīmē vīru augstā amatā. Pāvs sola slavenu bagātību un skaistu sievu. Pērles ir gudrība un prieks, bet diadēma ir pati valstība. Trešā grāmata ir Ahmeta dārgumu lāde un zvērnīca vienlaikus. Ahmeta, Sēreima dēla, «Sapņu skaidrošanas grāmata» ir viena no lielākajām bizantiešu sapņu grāmatām, sacerēta ap 10. gadsimtu un rakstīta galmam. Tai ir arābu tradīcijas saknes, un tā krāj skaidrojumus no trim «mācībām» — indiešu, persiešu un ēģiptiešu. Tos sniedz sapņu tulki Sirbahams, Barams un Tarfāns; pa vidu parādās arī Sēreims un kalifs Mamuns. Sapnis te nav vienāds visiem: citādi to lasa ķēniņam, bagātam, nabagam, sievietei.

Visu darbu, apmēram 300 nodaļu, sniedzam trijās grāmatās. Šī ir trešā un noslēdzošā, nodaļas no 230. līdz 304. Tajā ir apģērbs un dzīvnieki, zirgu segli un ēzeļi, kamieļi, vērši, ēdieni, tad dārgumi — kanēlis, diadēmas, pērles, gredzeni, troņi un monētas — zvēri, putni un kukaiņi, un beigās vēnu atvēršana, bārda un vārdi par to, kā sapņus skaidrot.

Ko šeit atradīsi. Gandrīz katrs dzīvnieks sapnī ir cilvēks: lauva — ķēniņš, leopards un lācis — ienaidnieks, hiēna — ļauna sieviete, kaķis — zaglis. Ķēniņš, kas sapnī pieradina lauvu, pakļaus citu valstību, bet kas jāj uz ziloņa vai čūskas, kļūs par varas valdītāju. Ēst lauvas gaļu vai atrast lauvas ādu nozīmē iegūt ienaidnieka zeltu. Ja ķēniņš medī kopā ar pieradinātu ērgli, viņš iegūs dēlu, kas varenā spēkā valdīs pēc viņa. Baltākais zirgs ir ķeizariene, un melns ēzelis vēsta zelta peļņu. Kanēļa koks ir ķēniņa sapnis. Ja sieviete redz stulpas, tiek solīts dēls, un ķēniņš, parādot divus gredzenus, gūst vēl vienu dēlu. Pērles ir gudrība un prieks, bet par daudz monētu nozīmē rūpes. Cukurs sola saldu dzīvi, kas ilgst «vienu dienu, mēnesi vai gadu». Pāvs sola slavenu bagātību un skaistu sievu, irbe — skaistu sievu.

Ja tās ir īsas un augstas, kā cieši savelkamās, viņš cerēs uz lielu prieku, bet atradīs mazāku, atbilstoši.

Ja ķēniņš to redz — ka noņēmis netīrumus, kādi viņam bija, tad viņš nometīs rūpes, kādas viņam bija.

Ja viņš redz, ka uzvilcis jaunu purpuru, viņa darīšanas pārvērtīsies godpilnākas un spožākas.

Ja viņš ierastā kārtā uzvilcis vecas drēbes, tad mazgāšanas dēļ viņš atradīs bezrūpību, bet to vecuma dēļ viņa darīšanas paliks tādas pašas.

Ja viņš redz, ka uzvilcis saplēstas drēbes, tad jaunu, neierastu ļaunumu viņš pieņems, jo neierasta ir šī apģērbšanās.

Ja viņš tās nometa, tad izbēgs no šāda ļaunuma.

233. Par ērzgļiem un ķēvēm, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības

Cēlais zirgs, «farass»[1], tiek pēc šo sapņu skaidrojuma skaidrots kā augstums un cieņa; tāpat arī ķēve «farass» — kā cēla sieviete; vienkāršie zirgi tiek skaidroti kā mazāka vara un slava, un tāpat ķēves — kā zemāka stāvokļa sievietes.

Ja kāds sapnī redz, ka jājis uz veiklā, lēkājošā «farasa», viņš atradīs vislielāko slavu un augstumu, un cēlumu tautas priekšā.

Ja redzētājs ir ķēniņš, viņš atradīs prieku un slavu savā ķeizarienes galmā[2] un savā pilī, atbilstoši zirga skaistumam.

Ja redzētājs ir no vienkāršās tautas, ikviens atradīs pārmaiņu savā nodarbē.

Ja kāds redz, ka jājis tam pašam zirgam vai tamlīdzīgam un dzinis to ātri, viņš atradīs cildenu izcelšanos un augstumu; un atbilstoši zirga skrējiena ātrumam — veiksmi.

1 «Farass» (arābu «faras») — zirgs; šeit īpaši cēls, skriešanai un karam audzināts zirgs.
2 Augusta (grieķu «augousta») — ķeizarienes tituls Bizantijā; šeit — viņas galms.

Ja kāds redz, ka svešā zemē ganās trīsragains vai četrragains vērsis vai ar vēl vairāk ragiem, tajā zemē ieradīsies valdnieks un valdīs pār tiem tikpat gadu, cik ragu.

Ja kāds redz, ka viņa vērsis kļuvis mežonīgs, kāds valdnieks savā novadā kļūs mežonīgs pret viņu; un ja viņš vērsi pārvarēja, viņš to novērsīs, bet ja vērsis pārvarēja, valdnieks viņu pakļaus.

239. Par vērsi, no ēģiptiešu mācības

Jaunos vērsīšus tēviņus, ko kāds redz, lai skaidro kā valdniekus, ragu dēļ.

Un mātītes — kā gadus; ja tās ir tukleas, tās vēsta auglīgus gadus, bet ja nabadzīgas un kailas — gadus grūtus.

Tāpat arī tēviņi: ja tie ir tukli, tie vēsta labus valdniekus; ja ne — ļaunus un netaisnus valdniekus un sliktus laikus.

Un aramie vērsīši tiek skaidroti kā lieli valdnieki; bet tie, kas nav aramie, kā spēcīgi vīri, kam kādreiz būs jāvalda.

Ja kāds redz, ka atradis tuklu govi vai daudzas, viņš atradīs gadu vai gadus labus, auglīgus un svētīgus; un ikviens gūs panākumus savā darbā.

Ja kāds redz, ka atradis kāda ganāmpulku ar novājējušām govīm un pats bijis to kungs, viņš atradīs gadu vai gadus, kas atbilstoši to skaitam būs slikti, un badu, zaudējumu un trūkumu atbilstoši vājumam.

Ja ķēniņš redz, ka viņam atvestas tuklas govis, viņš atradīs labus un veiksmīgus gadus kara lietās, un savas zemes bagātību un auglību atbilstoši govju tukluma un skaita.

Jo ķēniņa sapnis šajās lietās attiecas uz visiem viņa pakļautajiem.

Tāpat, ja ķēniņš redz, ka viņam atvestas vājas un nabadzīgas govis, viņš atradīs nelaimīgus gadus kara lietās un savai zemei, atbilstoši skaitam un vājumam; un tāpat visiem saviem pakļautajiem.

Ja kāds redz, ka ēd vērša gaļu, viņš no ļoti liela vīra atradīs bagātību; bet viņam būs arī dēls.

Ja viņš redz, ka tās pārplīsušas, viņš savā namā brīvprātīgi izdarīs izdevumus, atbilstoši plīsuma lielumam.

Ja viņš redz, ka viņa bikses pārplīsušas, nelaime piemeklēs viņa namu.

Ja viņš redz, ka tās kļuvušas biezākas, viņš brīvprātīgi tērēs un atradīs prieku un labu dzīvi gan savā namā, gan pie sievas.

Ja viņš redz, ka tās zaudējis, namā piedzīvos bēdas un varmācību; iespējams, no sievas arī šķirsies.

Ja viņš redz, ka bikšu josta ir jauna, viņš iegūs jaunu sava nama sargu, atbilstoši tās skaistumam.

Ja viņš redz, ka josta ir nolietota un nederīga, tad arī viņa nama pārvaldnieks[1] būs mazvērtīgs.

Ja viņš redz, ka tā pārgriezta, viņš atradīs rūpes un bēdas no tā paša.

Ja tā pazudusi vai nozagta, viņš no tā šķirsies ar nāvi.

Ja sieviete redz, ka valkā neierastas vīriešu bikses: ja viņa tiešām ir stāvoklī, atradīs dēlu, caur kuru iemantos namu; ja nē, tad kopā ar vīru būs prieka daļā.

245. Par kanēli, no indiešu mācības

Kanēlis[2] nozīmē cēlu un bargu varu — tā dzeļošās un smaržīgās īpašības dēļ.

Ja kāds sapnī redz, ka ēd kanēli, viņš atradīs varu un labu slavu no cita valdītāja, varena un bargā.

Ja kāds redz, ka viņam kanēlis uzdāvināts vai ka viņš to nopircis, vai atradis, tas atradīs prieku un bagātību no šāda vīra.

Ja kāds redz, ka savā laukā vai namā ieguvis kanēļa koku — šādu sapni redz vienīgi ķēniņi vai varas valdītāji, vai tie, kam drīz būs valdīt. Jo šī koka tulkojums attiecas uz varenāko valdnieku, un viņš būs visu acu priekšā; un kā gan tas, kas to redz,

1 Grieķu κουράτωρ — latīņu «curator»: īpašuma vai nama pārvaldnieks, saimes un mantas uzraugs.
2 Kanēlis — dārga austrumu garšviela un smaržviela; Ahmets to saista ar varu.

Ja viņš redz, ka ēdis no to koku augļiem, viņš atradīs labu no šejienes un no turienes.

Ja kāds redz, ka ierauga garu palmu, ko apņem sīkas palmas, viņš atradīs ļoti varenu sievu ar viņas saimi[1], un no viņas piedzīvos prieku.

Ja viņš redz, ka citi izrauj palmas atsevišķi, vai daudzus citus kokus, tas lai attiecas uz varenu sieviešu un gudru vīru nāvi.

257. Par zelta, sudraba un vara monētām, no indiešu, persiešu un ēģiptiešu mācības

Ja kāds sapnī redz, ka atradis vai no kāda saņēmis monētas[2], viņš starp saviem pavalstniekiem un mājiniekiem atradīs rūpes un bēdas tik lielā mērā, cik redzēto monētu spožums un daudzums.

Ja kāds redz, ka citiem devis monētas, arī citi dalīsies viņa ciešanās.

Ja viņš redz, ka atradis vienu vai divas monētas, tās attiecas uz kādu ilgoto cilvēku.

Bet kas pāri diviem atradumiem, to lai saprot kā iepriekš minēto rūpju un bēdu tulkojumu: vara, kas soda citus, un viņa paša gals — briesmās un bojāejā.

Ja kāds redz, ka atradis miliarēsionus[3] vai saņēmis tos no kāda pazīstama, viņu starpā celsies bargi vārdi.

Ja viņš redz, ka atradis daudz tādu, vai saņēmis no kāda kādā traukā, vai pacēlis tos neaizskartus traukā, viņš atradīs bagātību un prieku atbilstoši svaram.

Ja ķēniņš redz, ka citam devis zelta monētu, viņš to nospiedīs, atbilstoši dāvinājumam.

Ja viņš redz, ka tam devis miliarēsionus, viņš pret to izdos bargu rīkojumu.

Tāpat, ja kāds redz, ka tos saņēmis no ķēniņa, lai viņš gaida to pašu tulkojumu pie sevis.

---

1 Grieķu *φαμιλία* — no latīņu «familia»: saime, mājas ļaudis.
2 Grieķu *νόμισμα* — bizantiešu zelta monēta (solids).
3 Grieķu *μιλιαρήσιον* — bizantiešu sudraba monēta.